

Sygn. akt I ACa 53/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Barbara Owczarek SO del. Tomasz Ślęzak (spr.)
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa G. K.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w B.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 25 października 2012 r., sygn. akt I C 297/11

1) oddała apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej 135 (sto trzydzieści pięć) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej adwokatowi M. S. 442,80 (czteryście czterdzieści dwa 80/100 złote, w tym podatek od towarów i usług w wysokości 82,80 (osiemdziesiąt dwa 80/100) złote, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

I A Ca 53/13

UZASADNIENIE

Powódka G. K. domagała się uchylenia uchwały nr (...), z dnia 18.06.2011 r. podjętej przez Walne Zgromadzenie (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w B., która to uchwała utrzymywała w mocy uchwałę nr (...) Rady Nadzorczej spółdzielni z 19.01.2011 r. W uzasadnieniu powódka podała, że nie mogła uczestniczyć w obradach walnego zgromadzenia ze

względem na stan zdrowia, uzasadnienie uchwały nie zawiera motywów jakimi kierowała się spółdzielnia. Powódka podała także, że miała zaległości czynszowe, ale obecnie uiszcza opłaty na bieżąco, zaległości spowodowane były koniecznością wydatków na leczenie i rehabilitację niepełnosprawnej córki, a ponadto zaskarżona uchwała narusza dobre obyczaje i ma na celu pokrzywdzenie jej i córki.

Pozwana (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w B. wniosła o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu pozwana podała, że uchwała Walnego Zgromadzenia jak i wcześniejsza uchwała Rady Nadzorczej nie są ani sprzeczne z przepisami prawa ani także z postanowieniami statutu, jak również z dobrymi obyczajami, nie mają też na celu pokrzywdzenie powódki jako członka spółdzielni. Postępowanie spółdzielni jest analogiczne w stosunku do powódki jak w przypadku innych członków spółdzielni, którzy nie płacą bieżących opłat za korzystanie z lokalu oraz powstałych wcześniej zaległości. Obie uchwały zarówno Rady Nadzorczej jak i Walnego Zgromadzenia Spółdzielni zawierają wbrew twierdzeniom powódki uzasadnienie z jakich przyczyn nastąpiło wykreślenie powódki z rejestru członków spółdzielni. Wskazano, że wykreślenie jest zasadne z uwagi na wysokość zaległości i fakt ich powstawania przez wiele lat. Powódka wprawdzie nie była obecna na obradach Walnego Zgromadzenia, ale ani ustawa ani statut nie zakazują podjęcia uchwały podczas nieobecności na posiedzeniu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powódka, jako członek pozwanej spółdzielni zajmuje wraz z córką lokal mieszkalny o powierzchni 49 m⁽²⁾, przydzielony jej jako lokatorskie spółdzielcze prawo do lokalu. Problemy finansowe powódki miały związek z faktem porzucenia jej przez męża i pozostawienia bez środków do życia i rozpoczęły się w 1997r. Pozwana biorąc pod uwagę trudną sytuację życiową powódki zawarła z nią w 1997r ugodę dotyczącą spłaty zadłużenia, z której powódka się nie wywiązała. Rada Nadzorcza już w 2000 r a potem dwukrotnie w 2001r miała zamiar wykluczyć powódkę z listy członków spółdzielni, ale od podjęcia uchwały w tym zakresie odstąpiono z uwagi na trudną sytuację powódki. Podjęta uchwała z 21.06.2001r została uchylona przez Zgromadzenie przedstawicieli członków spółdzielni, a w 2002r zarząd wyraził zgodę na spłatę zaległości w ratach. Powódka nie wywiązała się także z tego obowiązku. Kolejne wykluczenie miało miejsce 15.01.2003 i również zostało uchylone. Następne uchwały z 17.09.2003 i 5.11.2008 zostały uchylone przez sąd. W 2008 r zarząd pozwanej spółdzielni ponownie wyraził zgodę na spłatę zaległości w ratach. Powódka podpisała porozumienie w dniu 26.11.2009 r, zmienione w grudniu 2009 r i znów z obowiązku tego się nie wywiązała. W związku z zaległościami czynszowymi powódki toczyły się postępowania sądowe zakończone wyrokami zasadzającymi od powódki kwoty zaległego czynszu wraz z odsetkami i kosztami procesu. W dniu 19.01.2011r została podjęta przez Radę Nadzorczą pozwanej spółdzielni uchwała dotycząca wykreślenia powódki z rejestru członków spółdzielni. O jej treści powódka została powiadomiona pismem z dnia 31.01.2011 r., została także pouczona o prawie do odwołania. W dniu 18.06.2011r została podjęta uchwała przez Walne Zgromadzenie pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej, po rozpoznaniu odwołania powódki, w myśl której postanowiono nie uchylić uchwały nr (...)Rady Nadzorczej. W uzasadnieniu uchwały zostało wykazane iż powódka zadłużona jest z tytułu należności czynszowych wobec spółdzielni na kwotę 29.257,38zł. Zaległości te powstawały przez wiele lat. Przepisy prawa jak i zasady współżycia społecznego wymagają aby wszyscy członkowie pokrywali świadczenia związane z mieszkaniem. Ciągłe usprawiedliwianie się powódki sytuacją materialną nie może uzasadniać nierównego traktowania członków spółdzielni. Powódka złożyła usprawiedliwienie, którego Walne Zgromadzenie nie uwzględniło. Uchwała została powódce wysłana w dniu 5.07.2011 r. Również w toku procesu powódka deklарowała spłatę zaległości na rzecz spółdzielni. Na rozprawie w dniu 6.10.2011 r. powódka deklарowała, iż w ciągu 2 miesięcy spłaci połowę zadłużenia, a do końca roku całość. Na następnej rozprawie w dniu 24.22.2011 r. powódka zapewniała, że po udzieleniu jej pożyczki spłaci zadłużenie. W związku z ugodowym stanowiskiem pozwanej, postanowieniem z dnia 19.01.2012 r. postępowanie zawieszono na zgodny wniosek stron. Po podjęciu postępowania na rozprawie pełnomocnik pozwanej przedstawił wyliczenie zaległości powódki wynoszące wraz z odsetkami 30.750 zł. Powódka w dalszym ciągu zapewniała, że w najbliższym czasie zaległość spłaci, do czego nie doszło.

W oparciu o te ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że żądanie powódki nie zasługuje na uwzględnienie, uchwała Walnego Zgromadzenia pozwanej, jak i wcześniejsza uchwała jej Rady Nadzorczej nie są sprzeczne z przepisami prawa,

postanowieniami statutu jak też dobrymi obyczajami. Powódka nie wykazała też ażeby postępowanie pozwanej miało celu jej pokrzywdzenie. Z treści art. 24 § 4 wynika, że wykluczenia lub wykreślenia może dokonać stosownie do postanowień statutu rada nadzorcza lub walne zgromadzenie spółdzielni. Na podstawie powyższego ustawowego upoważnienia w statut pozwanej spółdzielni mieszkaniowej w § (...) ust (...) stanowi, że to Rada Nadzorcza podejmuje decyzję o wykluczeniu bądź wykreśleniu członka spółdzielni. Zarówno uchwała Rady Nadzorczej jak i zaskarżona uchwała zawierają wskazanie z jakich przyczyn zostały podjęte. Z uzasadnienia uchwał jednoznacznie wynika, że powodem wykreślenia powódki z rejestru spółdzielni są wieloletnie zaległości czynszowe oraz ich wysokość. Obowiązek ponoszenia opłat za mieszkanie spółdzielcze wynika z ustawy jak i statutu do którego wszyscy członkowie spółdzielni winni się stosować. Nie może na ważność powyższych uchwał wpływać fakt, że powódka nie była obecna podczas posiedzeń Rady Nadzorczej jak i Walnego Zgromadzenia. Jak wynika z protokołu obrad Walnego Zgromadzenia odwołanie powódki zostało odczytane i wszyscy członkowie mogli się z nim zapoznać. Obie uchwały dotyczące wykreślenia powódki z rejestru członków spółdzielni spełniają warunki określone w art. 24 §5 prawa spółdzielczego i § (...) ust (...) pkt (...) statutu. W myśl powyższych przepisów członek spółdzielni nie wykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni. Wykreślenie może nastąpić w szczególności gdy członek uchyla się od wykonywania obowiązków wobec spółdzielni a zwłaszcza nie uiszcza na bieżąco należnych opłat. Powódka od 1997r ma zaległości czynszowe, od lat jest w stałym kontakcie ze spółdzielnią, ma wyroki zasądzające od niej zaległości czynszowe nie może więc wiarygodnie twierdzić, że uchwała Rady Nadzorczej a następnie Walnego Zgromadzenia była dla niej zaskoczeniem i nie zna motywów jej podjęcia. Obie uchwały zawierają uzasadnienie. Także w piśmie z dnia 31.01.2011r informującym o uchwale przedstawiono powódce motywy podjęcia uchwały i podstawę prawną. Zaskarżona uchwała nie narusza zasad współzycia społecznego i w żadnym razie nie może być traktowana jako szykana wobec powódki. Od kilkunastu lat powódka ma niespłacone zaległości czynszowe. Wielokrotnie zapewniała o tym, że zaległości te ureguluje. Spółdzielnia wielokrotnie dawała jej na to szanse, nawet w tym postępowaniu sądowym.

Jako podstawa rozstrzygnięcia o kosztach wskazany został art. 98 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego – art. 24 § 3 i 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze w związku z § (...) ust (...) i (...) statutu pozwanej spółdzielni, art. 24 § 5 prawa spółdzielczego oraz, w razie braku uznania powyższych zarzutów, art. 5 kodeksu cywilnego; naruszenie prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c., a także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku. W oparciu o te zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz stosowne rozstrzygnięcie o kosztach, w tym także przyznanie pełnomocnikowi powódki ustanowionemu z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym w wysokości trzykrotnej stawki minimalnej.

Pozwana w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy się odnieść do zarzutów naruszenia prawa procesowego, w tym także zarzucanych błędów w ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji i wniosków dowodowych złożonych w postępowaniu apelacyjnym. Zaczynając od tej ostatniej kwestii wskazać należy, że powódka pomimo zapowiedzi zawartej w pozwie i podtrzymania na rozprawie wniosków dowodowych nie okazała dowodów uiszczenia opłat na które powołuje się w apelacji, nade wszystko jednak, pozwana spółdzielnia uiszczenia tych opłat nie zakwestionowała, brak było zatem podstaw do przeprowadzenia tych dowodów. Istotą sporu w tej sprawie były zaległości powódki w regulowaniu opłat na rzecz pozwanej, ocena takiego zachowania się powódki w kontekście powoływanych przepisów prawa spółdzielczego oraz statutu spółdzielni i wymogi formalne uchwały o wykreśleniu powódki z rejestru członków spółdzielni. Dodatkowo, biorąc pod uwagę zarzut apelacji oparty na art. 5 k.c., należy także wymienioną ocenę poszerzyć przez pryzmat zasad współzycia społecznego.

W tym zakresie zarzuty naruszenia prawa procesowego, art. 233 § 1 k.p.c. oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku nie mogły odnieść skutku. Odnosząc się do pierwszego z tych zarzutów należy stwierdzić, że art. 233 § 1 k.p.c. przewiduje, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Wyraża zasadę swobodnej oceny dowodów, ramy której są wyznaczone przez przepisy procedury cywilnej, doświadczenie życiowe, zasady logicznego rozumowania, co razem wzięwszy, pozwala sądowi na wszechstronne, a przy tym racjonalne i bezstronne ocenienie przeprowadzonych dowodów i w oparciu o te kryteria, z jednej strony spojrzenie na zgromadzony materiał dowodowy jako całość, z akcentem na dostrzeżenie ewentualnych niespójności, z drugiej, dokonanie wyboru tych dowodów, które w sposób przekonujący pozwalają na ustalenie stanu faktycznego, będącego podstawą subsumcji. W ramach takiej oceny, włączone do niej być mogą, a nawet powinny, takie elementy jak zachowanie się strony, jej reakcja na dowody, pobudki osobiste, czy w przypadku dowodów rzeczowych ich kompletność.

Odnosząc te rozważania do okoliczności niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy te reguły oceny wiarygodności i mocy dowodów zastosował i prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy. Ta podstawowa okoliczność związana z wieloletnimi zaległościami w uiszczaniu przez powódkę opłat na rzecz pozwanej nie budzi wątpliwości. Zważyć należy także, że powódka niezmiennie powoływała się na swoją złą sytuację rodzinną i czyniła to także w pozwie, podczas gdy okazało się, że jej córka już pełnoletnia i uzyskująca dochody z własnej pracy, mająca w zamiarze zawarcie związku małżeńskiego, nie może być już źródłem podstawowego argumentu na który powódka powoływała się od początku powstania zaległości w opłatach, wykorzystanym, co wymaga podkreślenia, także w pozwie w sprawie niniejszej. To rzutuje również na ocenę zachowania się powódki przez pryzmat zasad współżycia społecznego. Nie może bowiem korzystać z tego rodzaju ochrony strona, która sama tych zasad nie przestrzega. Wieloletnie uchylanie się od obowiązku płacenia opłat na rzecz spółdzielni, skutkujące w istocie przenoszeniem tych ciężarów na pozostałych członków spółdzielni, przy jednoczesnym długim tolerowaniu przez pozwaną takiego stanu rzeczy i nie wykreślanie powódki z grona członków spółdzielni, nie może być ocenione w taki sposób, aby potraktować wykreślenie powódki z rejestru członków zaskarżoną uchwałą, po tak długim czasie tolerowania zaległości w opłatach, za nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c. Podkreślenia wymaga, że także w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji powódka miała możliwość uregulowania zaległości w opłatach i także w tym postępowaniu pozwana spółdzielnia była skłonna do ustępstw w zakresie terminu uregulowania tych zaległości, co również rzutuje na ocenę okoliczności tej sprawy z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, w tym dobrej woli pozwanej i braku bezwzględniego zamiaru wykreślenia powódki z grona członków spółdzielni.

Przechodząc do oceny pozostałych zarzutów naruszenia prawa materialnego, to jest wymienionych w apelacji przepisów ustawy prawo spółdzielcze, stwierdzić należy, że także one nie zasługują na uwzględnienie. Przepisy art. 24 § 3,4 i 5 tej ustawy przewidują, że członek niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni i to statut określa przyczyny wykreślenia. Wykluczenia albo wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni. Organ, do którego kompetencji należy podejmowanie uchwał w sprawie wykluczenia albo wykreślenia, ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni. Organ, który podjął uchwałę w sprawie wykreślenia albo wykluczenia, ma obowiązek zawiadomić członka na piśmie wraz z uzasadnieniem o wykreśleniu albo wykluczeniu ze spółdzielni w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały. Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie. Zawiadomienie zwrócone z powodu niezgłoszenia przez członka zmiany podanego przez niego adresu ma moc prawną doręczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wszystkie zawarte w tych przepisach wymogi, wbrew twierdzeniom apelacji, zostały zachowane. Powódka miała możliwość złożenia wyjaśnień przed podjęciem uchwały Rady Nadzorczej z dnia 19 stycznia 2011 r., była obecna na jej posiedzeniu, zaskarżona uchwała Walnego Zgromadzenia Spółdzielni została podjęta przez ten organ jako organ odwoławczy, który znał stanowisko zainteresowanej, obie uchwały zawierają podstawy prawne wykreślenia, są one zgodne z wymienionymi przepisami prawa spółdzielczego i postanowieniami statutu, w tym zwłaszcza § (...) ust. (...) i (...) pkt (...) tego statutu, a zawiadomienia o ich podjęciu zawierają

także wymagane uzasadnienia wskazujące na przyczyny wykreślenia sprowadzające się do uchylania się powódki od wykonywania obowiązków członka pozwanej spółdzielni, w tym zwłaszcza nie uiszczania na bieżąco należnych opłat. Ta podstawowa przyczyna wykreślenia powódki z grona członków spółdzielni nie może być rozumiana w taki sposób jak chce tego powódka, podnosząc obecnie regulowanie na bieżąco należnych opłat. Nawet gdyby tak było obecnie, to nie regulowanie na bieżąco opłat w przeszłości, prowadzące do powstania zaległości, jest równoważną podstawą wykreślenia z rejestru członków spółdzielni na tej podstawie.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, o kosztach postępowania apelacyjnego orzekając, gdy chodzi o koszty należne pozwanej, w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...), a gdy chodzi o koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce, zgodnie z § 19 w związku z § 11 ust. 1 pkt 1 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, przy czym w podwójnej wysokości stawki minimalnej, przy uwzględnieniu nakładu pracy pełnomocnika powódki (§ 2 ust. 1 tego rozporządzenia).